

Doel: Veiligheid is één van onze kernwaarden. We streven na dat ieder kind zich op Heidepoort thuis voelt en mag zijn wie hij is.

1.1 Wat is pesten?

Voordat we in dit protocol nader ingaan op de problematiek rondom het pesten, geven we eerst een korte omschrijving van pesten en maken we een vergelijking met plagen. Het woordenboek geeft onder meer de volgende beschrijving achter het begrip pesten: “treiteren” en “het leven zuur maken”. Zo op het eerste gezicht dus niet echt een positieve betekenis.

Om het begrip *pesten* verder te concretiseren, maken we een vergelijking met het begrip *plagen* (zie onderstaand schema).

Plagen	Pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekend (leerlingen weten vooraf goed, wie, hoe en wanneer ze gaan pesten). Ze willen bewust iemand kwetsen of kleineren.
Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
Speelt zich af tussen “gelijken” (“twee honden vechten om hetzelfde been”).	Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook wel kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Degenen die elkaar plagen, wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

Bij *plagen* beperken de gevolgen zich over het algemeen tot korte draaglijke pijnjes die bij het spel horen. Bij eventuele ruzie wordt de relatie meestal vlot weer hersteld. Leerlingen blijven opgenomen in de groep en de groep lijdt niet echt onder de plagerijen.

Bij pesten kunnen de gevolgen ernstiger zijn, zowel fysiek als psychisch. De gepeste kan in een isolement terecht komen en behoort niet meer tot de groep. Het herstel van de relaties verloopt moeizaam en kost veel tijd. De groep

lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat: de leerlingen zijn angstig en er heerst wantrouwen. Openheid en spontaniteit ontbreken en er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Er kunnen veel redenen worden aangevoerd waarom leerlingen elkaar pesten. De pester kan bijvoorbeeld zelf ooit slachtoffer van pesterijen zijn geweest of het kan een manier zijn om aandacht te trekken die de pester thuis niet krijgt. Pesten kan ook een manier zijn om aanzien te verkrijgen bij andere leerlingen.

1.2 Op welke wijze is pestgedrag te herkennen?

Nu duidelijk is wat het begrip pesten inhoudt en wat de gevolgen ervan zijn, willen we nagaan welke signalen op pestgedrag wijzen. Hieronder geven we een opsomming van eigenschappen en kenmerken die we bij de pester, de gepeste en de meelopers vaak zien. Voor zover mogelijk is tussen haakjes de desbetreffende eigenschap naar waarneembaar gedrag vertaald.

Meelopers zijn leerlingen die de pester steunen in zijn gedrag. Zij zijn vaak zelf bang om gepest te worden en pesten uit veiligheid mee. Soms vinden ze het ook zelf wel leuk om te pesten en doen ze om die reden mee. Een andere mogelijke reden voor het meelopen kan zijn dat zij niet weten hoe ze het pesten kunnen voorkomen en dus maar gewoon meedoen.

Pesters zijn over het algemeen vaak erg onzeker en verbergen dit achter een grote mond en stoer (pest)gedrag. Verder zijn pesters te herkennen aan een of meer van de onderstaande eigenschappen/kenmerken:

- Staat tamelijk positief tegenover geweld, agressie en het gebruik van stoere taal.
- Is vlugger agressief en gebruikt meer geweld dan andere leerlingen.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning die van buiten af wordt opgelegd.
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.
- Is vrij impulsief.
- Lijkt een dubbelleven te leiden (is volgzzaam en braaf thuis en in klas, maar daarbuiten zoals op het schoolplein en na schooltijd is het gedrag anders).

Gepeste leerlingen zijn over het algemeen kwetsbaarder dan de overige leerlingen. Verder zijn ze te herkennen aan een of meer van de onderstaande eigenschappen/kenmerken:

- Houdt niet van geweld en agressief taalgebruik.
- Weet niet hoe hij/zij met agressie van anderen moet omgaan (schoolresultaten leiden eronder).
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere leerlingen.
- Voelt niet goed aan welke regels of normen er binnen een groep gelden.

Meelopers zijn leerlingen die de pester steunen in zijn gedrag. Zij zijn vaak zelf bang om gepest te worden en pesten uit veiligheid mee. Soms vinden ze het ook zelf wel leuk om te pesten en doen ze om die reden mee. Een andere mogelijke reden voor het meelopen kan zijn dat zij niet weten hoe ze het pesten kunnen voorkomen en dus maar gewoon meedoen.

In de praktijk bestaan er overigens oneindig veel signalen die kunnen duiden op pestgedrag. Daarom is het lastig een volledige lijst met signalen te presenteren. De hiervoor geschetste eigenschappen/kenmerken van de pester en gepeste bieden naar onze mening voldoende aanknopingspunten voor het signaleren van pestgedrag.

Leerkrachten en ouders moeten voortdurend alert zijn op de wijze waarop leerlingen met elkaar omgaan. Dat geldt zowel in onderwijs- als in spelsituaties. Door het vroegtijdig signaleren van pestgedrag en het daarop gepast reageren kan in een later stadium erger worden voorkomen. Wij moeten daarbij wel beseffen dat leerlingen die gepest worden daarover vaak geen mededelingen doen. Zij zwijgen omdat zij zich schamen voor het feit dat ze worden gepest. Zwijgen kan ook een gevolg zijn van de druk die door de pester wordt uitgeoefend.

Ouders/verzorgers spelen naast de leerkrachten een belangrijke rol als het gaat om het signaleren van pestgedrag. De mededeling van een ouder dat zijn kind wordt gepest, moet zeer serieus worden genomen. En ouders die ontdekken dat hun kind in een peestsituatie tot de zogenaamde zwijgende meerderheid behoort, moeten daar ook alert op zijn. Juist deze meerderheid is bepalend of een peestsituatie ophoudt dan wel langdurig doorgaat.

1.3 Op welke wijze gaan wij als school met pestgedrag om?

Wanneer wij over school spreken bedoelen we daarmee alle betrokkenen: leerlingen, leerkrachten en ouder/verzorgers. Wanneer bepaalde signalen op pestgedrag duiden, is het zaak zo vroegtijdig mogelijk te handelen. Voor het adequaat aanpakken van een pestprobleem kan het onderstaande stappenplan als hulpmiddel dienen. De stappen kunnen, afhankelijk van de ernst van het pestgedrag en het effect van de genomen maatregelen, zo nodig worden herhaald.

Stap 1. Leerkracht spreekt met leerlingen.

De leerkracht spreekt de betrokken leerlingen aan (in ieder geval de pester en de gepeste) om de peestsituatie onderling te bepreken en een oplossing te vinden. Er worden concrete afspraken gemaakt om het pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. De leerkracht "bewaakt" de situatie op afstand. Er wordt dagelijks kort geëvalueerd.

Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht besteden aan het probleem.

Stap 2. De leerkracht bespreekt de situatie ook in het (zorg)team.

De leerkracht meldt de peestsituatie bij directie en/of intern begeleider/pestcoördinator. Op deze wijze kan reflectie op de door de leerkracht gekozen aanpak plaatsvinden. Daarna kan de situatie zo nodig in een teamoverleg aan de orde komen.

Stap 3. Oudergesprek.

Afhankelijk van de situatie en de ernst van het pestgedrag kan de leerkracht -na overleg met het zorgteam -besluiten de ouders van de pester en de gepeste uit te nodigen voor een gesprek. Er wordt helderheid gegeven over de ontstane peestsituatie en de afspraken. De ouders van de gepeste worden in dat gesprek op hun verantwoording gewezen voor het gedrag van hun kind. Tevens worden zij met klem verzocht mee te werken aan het oplossen van het pestprobleem.

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt er teruggekoppeld naar de ouders. Er worden afspraken gemaakt voor wekelijkse evaluatie.

Stap 4. Evaluatiegesprek

Na één week volgt opnieuw een gesprek door de leerkracht of zorgteam met gepeste en pester. De leerkracht schat in wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk. Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan.

Leerkracht overlegt met zorgteam. Er wordt een plan opgesteld voor de komende periode. Over een week volgend gesprek. Leerkrachten worden geïnformeerd.

Als de effecten positief zijn, volgen er geen evaluatiegesprekken. Zo niet: nieuw actieplan opstellen, waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden (stap 5)

Stap 5. Inschakelen professionele hulp van derden.

Blijkt dat het pestgedrag ondanks de genomen maatregelen blijft voortduren, dan kan met toestemming van de ouders deskundige hulp worden ingeschakeld. Te denken valt aan de schoolbegeleidingsdienst, de jeugdverpleegkundige van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Stap 6. Time-out, schorsing of verwijdering van de pester (zie ook hfdst. 7).

De scholen van Onderwijsgroep Elevantio hanteren een protocol rondom schorsing en verwijdering. Het is een eenduidig protocol en het treedt in werking als er sprake is van ernstig ongewenst gedrag door een leerling, waarbij psychisch en/of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht. Er kunnen drie vormen van maatregelen worden genomen:

- Time-out
- Schorsing
- Verwijdering

1.4 Wat doen wij op school om pestgedrag te voorkomen?

In eerdere paragrafen is beschreven hoe pestgedrag is te herkennen en op welke wijze dat gedrag is aan te pakken. In deze paragraaf geven wij een aantal mogelijkheden die kunnen bijdragen aan het voorkomen van pestgedrag.

De kinderen wordt vanaf de peutergroep geleerd, dat iedereen verschillend is. In gesprekken benadrukken we ieders kwaliteiten. Tijdens het zelfstandig werken leren de kinderen dat niet iedereen hetzelfde werk doet. We benadrukken dat de één goed is hierin en de ander daarin.

We besteden tijdens de kringgesprekken veel aandacht aan pesten en ook aan het verschil tussen plagen en pesten.

Bij onenigheden tussen leerlingen gaan we altijd in gesprek met beide partijen. Kinderen leren op die manier hun gevoelens en gedachten onder woorden te brengen en respect te krijgen voor andermans mening.

Aan het begin van elk schooljaar besteden we tijd aan de school- en groepsregels. We stellen met elkaar groepsregels vast en hangen die in het lokaal op. Belangrijk is het dat de groepsregels samen met de kinderen opgesteld worden, zodat de regels leven bij de kinderen. Ze kunnen elkaar erop aanspreken.

Leerkrachten zijn een luisterend oor voor ouders en kinderen die geconfronteerd worden met pesterijen.

- Leerkrachten spelen een belangrijke rol bij het creëren van een sociaal veilig klimaat. We kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen, ook dragen we normen en waarden uit en laten we leerlingen voorbeeldgedrag zien. We zorgen voor een omgeving waarin veiligheid voorop staat. Door preventief en heel bewust bezig te zijn op het gebied van sociale-emotionele ontwikkeling proberen we dit te bereiken.
- We hanteren de methode “Kwink” waarbij structureel aandacht is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.

- We starten de dag met een check-in. Hierbij geven de kinderen dmv een groene, oranje of rode smiley aan hoe ze zich voelen aan het begin van de dag. Het is belangrijk dat kinderen zich gezien en gehoord voelen. Leerlingen leren elkaar en de leerkracht kennen. Ze ervaren veiligheid, respect en vertrouwen.

Belangrijkste van alles is dat het onderwerp bespreekbaar moet blijven en dat kinderen en ouders altijd op school bij de leerkracht en/of directie terecht moeten kunnen met het probleem pesten. Dat wij als school de klachten altijd serieus nemen en er mee aan de slag gaan. Want we willen eigenlijk een pestvrije school!

1.5 Anti-pestcoördinator en vertrouwenspersoon

- anti-pestcoördinator: Ingeborg Willaert ingeborgwillaert@elevantio.nl
- vertrouwenspersoon: Philip Buijsrogge philipbuijsrogge@elevantio.nl

De pestcoördinator/intern begeleider is Ingeborg Willaert. De leerkracht gaat met haar in gesprek als het na een kindgesprek duidelijk is dat er sprake is van een pestgeval.

Op onze school is de vertrouwenspersoon Philip Buijsrogge. Zowel ouders als kinderen kunnen bij hen terecht voor vertrouwelijke gesprekken bij conflicten. De schoolvertrouwenspersoon kan worden aangesproken op school of kan via email worden bereikt: philipbuijsrogge@elevantio.nl. Het bestuur van Elevantio geeft ouders/verzorgers en medewerkers de mogelijkheid om bij conflicten een externe vertrouwenspersoon in te schakelen.

De namen en contactgegevens van externe vertrouwenspersonen vindt u op de website van Elevantio.

Toetsing.

Schooljaar 2024-2025